

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT	629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04	UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI		00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ	621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17	TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET:	http://www.cbos.pl	E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/160/99

POLACY, CZESI I WĘGRZY O PODATKACH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

POLACY, CZESI I WĘGRZY O PODATKACH

- Spośród obywateli trzech państw z Grupy Wyszehradzkiej Polacy w największym stopniu przekonani są o nadmiernym fiskalizmie swojego systemu podatkowego i w większości opowiadają się za obniżeniem podatków, nawet gdyby spowodowało to konieczność ograniczenia wydatków na potrzeby kraju (61%). Raczej za obniżeniem podatków (52%) niż pozostawieniem ich na obecnym poziomie (39%) optują również Węgrzy. Natomiast ponad połowa Czechów akceptuje obowiązujący u nich system podatkowy (59%), tylko niespełna jedna czwarta chciałaby obniżenia podatków (24%).
- Polacy, Czesi i Węgrzy uważają, że w ich systemach podatkowych tolerowane są zbyt duże różnice w dochodach obywateli - najlepiej zarabiający płacą zbyt niskie podatki, podczas gdy podatnicy osiągający najniższe dochody - za wysokie. We wszystkich trzech krajach najbardziej jednoznaczne są opinie na temat podatków płaconych przez ludzi o niskich dochodach - zdecydowana większość uważa, że są one zbyt wysokie. Najsilniej i najbardziej jednoznacznie przekonani są o tym Polacy (91% sądzi, że podatki płacone przez osoby o niskich dochodach są za wysokie), w mniejszym stopniu Węgrzy (80%), a w najmniejszym - Czesi (63%). We wszystkich trzech krajach ponad połowa respondentów uznaje, że podatki płacone przez najlepiej zarabiających są zbyt niskie. Najczęściej przeświadczeni są o tym Węgrzy (59%), nieco rzadziej Polacy (53%) i Czesi (52%).
- Stosunkowo największy odsetek badanych Węgrów choć nie pochwała wykroczeń podatkowych, to jednak skłonny jest na nie przymykać oczy (zatajanie dochodów w celu zmniejszenia płaconych podatków oraz podawanie nieprawdziwych informacji o sobie w celu uzyskania świadczeń społecznych uważa za usprawiedliwione dwie piąte Węgrów - odpowiednio 41% i 38%). Podobną postawę podziela również spory odsetek ankietowanych Polaków, przy czym ze szczególną wyrozumiałością traktowana jest przez nas praca na „czarno”.

Spoleczna akceptacja systemu podatkowego zwykle zależy przede wszystkim od wysokości podatków płaconych przez obywateli do budżetu państwa. System podatkowy to jednak nie tylko podatki od dochodów osób fizycznych, ale także sposób opodatkowania działalności gospodarczej, pracy, nieruchomości, to podatki od osób prawnych, podatki pośrednie (VAT i akcyza) itd. W jednym z ostatnich sondaży¹ zapytaliśmy ankietowanych o ich opinie na temat funkcjonującego w naszym kraju systemu podatkowego. W tym samym czasie takie same pytania zadały swoim respondentom ośrodki badawcze w Czechach (IVVM) i na Węgrzech (TÁRKI), dzięki czemu oceny Polaków możemy skonfrontować z opiniami obywateli tych państw dotyczącymi ich systemów podatkowych.

OCENA WŁASNEGO SYSTEMU PODATKOWEGO

Spośród obywateli trzech państw z Grupy Wyszehradzkiej Polacy w największym stopniu przekonani są, że płacone przez nich podatki są zbyt wysokie i sądzą, że należałoby je obniżyć, nawet jeśli miałyby to oznaczać konieczność ograniczenia wydatków na potrzeby kraju. Aż trzy piąte Polaków mających sprecyzowane zdanie na ten temat (61%) opowiada się za zmniejszeniem podatków bez względu na skutki dla budżetu państwa. Również ponad połowa Węgrów optuje za obniżeniem podatków (52%), nieco zaś mniejsza grupa obstaje za pozostawieniem ich na dotychczasowym poziomie lub jest zdania, że należy je podwyższyć. W największym stopniu akceptują swój system podatkowy Czesi - ponad połowa (59%) mających wyrobioną opinię w tej kwestii uważa, że nic nie należy w nim zmieniać, tylko niespełna jedna czwarta sądzi, że trzeba obniżyć podatki.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (112), 8-14 września ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1123). We wrześniu zrealizowano również sondaże w Czechach (N=1070) i na Węgrzech (N=1529).

Tabela 1

Stan finansów państwa zależy od wysokości podatków wpływających do budżetu. Jak Pan(i) sądzi, czy należałoby:	Polska	Węgry	Czechy
	w procentach		
- podwyższyć podatki, aby można było zwiększyć wydatki państwa na potrzeby kraju	3	10	17
- nic nie zmieniać - pozostawić podatki i wydatki państwa na takim samym poziomie jak obecnie	36	39	59
- obniżyć podatki, nawet gdyby spowodowało to konieczność ograniczenia wydatków na potrzeby kraju	61	52	24

W Polsce za obniżeniem podatków najczęściej opowiadają się osoby z wykształceniem podstawowym, badani osiągający najniższe dochody na osobę w rodzinie, a spośród grup społeczno-zawodowych osoby pracujące na własny rachunek, robotnicy niewykwalifikowani, pracownicy fizyczno-umysłowi oraz renciści.

Generalnie można powiedzieć, że obywatele wszystkich trzech państw uważają, że w ich systemach podatkowych tolerowane jest zbyt duże zróżnicowanie dochodów - osoby najlepiej zarabiające płacą za niskie podatki, podczas gdy podatnicy osiągający najniższe dochody - za wysokie. Przy czym najbardziej jednoznacznie jako zbyt wysokie oceniane są podatki płacone przez najmniej zarabiających, natomiast opinie o stawkach podatkowych dla najbogatszych są bardziej zróżnicowane. Owa niska tolerancja wobec zróżnicowania dochodów niewątpliwie może się wiązać z ogólnie dość silnym nastawieniem na egalitaryzm dochodowy, charakterystyczny dla większości społeczeństw, które mają za sobą doświadczenie życia w gospodarce tzw. realnego socjalizmu.

We wszystkich trzech krajach zdecydowana większość respondentów uważa, że podatki płacone przez ludzi o niskich dochodach są zbyt wysokie. Najsilniej przeświadczeni są o tym Polacy - ponad 90% sądzi, że osoby osiągające niskie dochody płacą za wysokie podatki, w tym trzy czwarte nie ma co do tego wątpliwości i zdecydowanie podkreśla ich niewspółmierność. Podatki płacone przez najgorzej sytuowanych obywateli podobnie oceniają Węgrzy - cztery piąte uważa je za zbyt wysokie (w tym ponad dwie piąte wyraża to w sposób zdecydowany). W najmniejszym stopniu są o tym przekonani Czesi, choć również w większości sądzą, że ich współobywatele osiągający niskie dochody płacą za duże podatki.

W porównaniu jednak z Węgrami i Polakami relatywnie największy odsetek badanych Czechów uznaje, że podatki płacone przez najmniej zarabiających są na odpowiednim poziomie.

Tabela 2

Co sądzi Pan(i) o podatkach płaconych obecnie przez ludzi o wysokich, średnich i niskich dochodach? Czy są one za wysokie, mniej więcej takie, jakie powinny być, czy też są za niskie?	Polska		Węgry		Czechy	
	w procentach					
Obecne podatki płacone przez ludzi o wysokich dochodach są:						
- zdecydowanie za wysokie	5	12	2	11	4	10
- trochę za wysokie	7		9		6	
- mniej więcej właściwe	26		15		22	
- trochę za niskie	19		37		23	
- zdecydowanie za niskie	34	53	22	59	29	52
Trudno powiedzieć	9		15		16	
Obecne podatki płacone przez ludzi o średnich dochodach są:						
- zdecydowanie za wysokie	15	47	9	55	9	40
- trochę za wysokie	32		46		31	
- mniej więcej właściwe	37		27		46	
- trochę za niskie	5		4		3	
- zdecydowanie za niskie	2	7	1	5	1	4
Trudno powiedzieć	9		13		10	
Obecne podatki płacone przez ludzi o niskich dochodach są:						
- zdecydowanie za wysokie	75	91	42	80	28	63
- trochę za wysokie	16		38		35	
- mniej więcej właściwe	6		8		25	
- trochę za niskie	0		1		1	
- zdecydowanie za niskie	0	0	1	2	0	1
Trudno powiedzieć	3		10		11	

Nieco mniej jednoznacznie postrzegane są podatki płacone przez najlepiej sytuowanych, choć i tak we wszystkich krajach ponad połowa respondentów uznaje, że są one zbyt małe. Najczęściej sądzą tak Węgrzy, nieco rzadziej pogląd ten podzielają Polacy i Czesi. O tym, że podatki płacone przez najbogatszych są zdecydowanie za niskie, przeświadczony jest co trzeci Polak, prawie co trzeci Czech i więcej niż co piąty Węgier. Jednocześnie Polacy mają na ten temat najbardziej podzielone opinie - co czwarty uznaje, że podatki płacone przez najbogatszych są odpowiednie, co ósmy ocenia je nawet jako zbyt duże.

Jeśli chodzi o poglądy na temat podatków płaconych przez osoby osiągające średnie dochody, to obywatele wszystkich trzech krajów w większości uważają, że są za wysokie lub odpowiednie. Czesi najczęściej sądzą, że są one mniej więcej właściwe. Ponad połowa Węgrów uznaje natomiast, że są one relatywnie zbyt duże. Również niemal połowa Polaków skłonna jest zgodzić się z tą konstatacją.

Generalnie rzecz biorąc, opinie Polaków o podatkach są najbardziej egalitarne. Znacznie więcej Polaków niż Węgrów, a zwłaszcza Czechów uważa, że podatki osób o niskich dochodach są zdecydowanie za wysokie. Jednocześnie Polacy częściej niż Czesi i Węgrzy sądzą, że podatki płacone przez najlepiej zarabiających są zdecydowanie za niskie.

Biorąc pod uwagę jedynie wypowiedzi polskich respondentów można stwierdzić, że - uwzględnivszy zróżnicowania socjodemograficzne - najbardziej zgodne są poglądy Polaków na temat podatków płaconych przez osoby o niskich dochodach, natomiast w największym stopniu zróżnicowane są opinie o podatkach płaconych przez najbogatszych. Można przyjąć, że właśnie w tym ostatnim wymiarze najsilniej mogą się ujawniać różnice między nastawieniem liberalnym (i charakterystyczną dla niego relatywnie większą tolerancją dla zróżnicowań dochodowych) a orientacją na egalitaryzm dochodowy, czyli preferowaniem spłaszczania różnic w dochodach za pomocą polityki fiskalnej państwa i wtórnej redystrybucji dochodów poprzez odpowiednią politykę socjalną finansowaną z budżetu.

Największe różnice w poglądach na temat podatków płaconych przez ludzi dobrze sytuowanych związane są z poziomem osiąganych dochodów oraz - co się z tym wiąże - poziomem wykształcenia. Im niższe deklarowane dochody, tym częstsze jest przekonanie, że podatki płacone przez osoby dobrze zarabiające są zbyt niskie. Postawy egalitarne również

spotyka się tym częściej, im niższy jest poziom wykształcenia respondentów. Osoby z wyższym wykształceniem cechuje stosunkowo największa tolerancja dla różnicowań w dochodach - przekonanie, że również najlepiej zarabiający płacą zbyt wysokie podatki, podziela co czwarty ankietowany z tej grupy.

Tabela 3

Wykształcenie	Czy obecne podatki płacone przez ludzi o wysokich dochodach są za wysokie, mniej więcej takie, jakie powinny być, czy też są za niskie?			
	Za wysokie	Mniej więcej właściwe	Za niskie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Podstawowe	8	17	61	14
Zasadnicze zawodowe	7	28	55	10
Średnie	18	28	48	6
Wyższe	25	35	38	2

Pewne różnice w ocenie poziomu podatków płaconych przez osoby osiągające ponadprzeciętne dochody związane są także z wiekiem oraz miejscem zamieszkania respondentów. Postawa bliższa opcji liberalnej częstsza jest wśród najmłodszych ankietowanych, natomiast najstarsi zdecydowanie częściej zgadzają się z postulatem podwyższenia podatków dla osób o wysokich dochodach. Również mieszkańcy największych miast częściej niż pozostali podzielają opinię, że osoby dobrze sytuowane płacą za wysokie podatki.

Jeśli weźmiemy pod uwagę sympatie partyjne, to ten aspekt naszego systemu podatkowego w największym stopniu akceptują potencjalni wyborcy UW - ponad połowa sądzi, że podatki płacone przez osoby o wysokich dochodach są mniej więcej właściwe, tylko jedna trzecia uznaje je za zbyt niskie. Zwolennicy pozostałych partii, a także osoby nie uczestniczące w życiu politycznym w większości oceniają, że podatki osób z najwyższej sfery dochodów są za niskie. Najczęściej są o tym przekonani sympatycy AWS.

Tabela 4

Czy obecne podatki płacone przez ludzi o wysokich dochodach są za wysokie, mniej więcej takie, jakie powinny być, czy też są za niskie?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych				
	AWS	PSL	SLD	UW	Nie zamierzający głosować
	w procentach				
Za wysokie	9	15	10	12	12
Mniej więcej właściwe	24	19	31	55	25
Za niskie	61	58	51	33	54
Trudno powiedzieć	6	9	8	0	9

OBYWATELE I PODATKI

W każdym kraju podatnicy zachowują się podobnie - starają się płacić jak najmniejsze podatki. System podatkowy poszczególnych państw inaczej reguluje różne kwestie szczegółowe, inne są stawki podatkowe, obowiązują inne systemy zwolnień podatkowych. W każdym kraju istnieją odmienne możliwości unikania opodatkowania. W praktyce często się zdarza, że ludzie nie łamiąc litery prawa obchodzą przepisy podatkowe zubażając tym samym dochody państwa. Zapytaliśmy ankietowanych o opinie na temat najczęściej spotykanych metod wprowadzania w błąd fiskusa i unikania opodatkowania bądź wyłudzenia z budżetu nie przysługujących świadczeń, a więc o tolerancję wobec działań niezgodnych z prawem.

Najprostszą metodą unikania podatków jest zatajanie bądź ukrywanie części osiągniętych dochodów. We wszystkich trzech krajach większość ankietowanych uznaje tego rodzaju postępowanie za naganne i traktuje je jako oszukiwanie państwa. Tego rodzaju postępowanie najbardziej zdecydowanie potępiają Czesi. Relatywnie największą skłonność do wyrozumiałości wobec współobywateli popełniających tego rodzaju czyny mają natomiast Węgrzy - aż dwie piąte uznaje, że podobne wykroczenia powinno się wybaczać, gdyż podatki płacone państwu są generalnie za wysokie.

Tabela 5

Co Pan(i) myśli o przypadkach zatajania przez ludzi części swych zarobków w celu zmniejszenia płaconych podatków? Czy:	Polska	Węgry	Czechy
	w procentach		
- należy to potępić, gdyż jest to oszukiwanie państwa	64	51	72
- należy to wybaczyć, gdyż podatki są za wysokie, a zarobki za niskie	30	41	17
- należy to pochwalić jako przejaw zaradności życiowej	5	3	5
Trudno powiedzieć	1	5	6

Również podawanie o sobie fałszywych informacji w celu uzyskania od państwa świadczenia społecznego jest, zdaniem większości ankietowanych, godne potępienia. I w tym przypadku największą wyrozumiałość wobec fałszowania danych i wyłudzenia tą drogą świadczeń socjalnych wykazują Węgrzy - blisko dwie piąte jest zdania, że na tego rodzaju występki podatkowe należy przymykać oczy. Opinię tę podziela jedynie 14% Polaków i 18% Czechów. Podawanie o sobie nieprawdziwych informacji w celu uzyskania świadczeń najbardziej zdecydowanie potępiają Polacy - ponad cztery piąte traktuje takie postępowanie jako oszukiwanie państwa.

Tabela 6

Co Pan(i) sądzi o podawaniu przez ludzi nieprawdziwych informacji o sobie w celu uzyskania od państwa świadczeń społecznych, które im się nie należą? Czy:	Polska	Węgry	Czechy
	w procentach		
- należy to potępić, gdyż jest to oszukiwanie państwa	83	56	71
- należy to wybaczyć, gdyż podatki są za wysokie, a zarobki za niskie	14	38	18
- należy to pochwalić jako przejaw zaradności życiowej	2	2	4
Trudno powiedzieć	1	4	7

We wszystkich trzech krajach z potępieniem spotyka się praktyka zatrudniania pracowników nieoficjalnie („na czarno”), by nie ponosić związanych z tym kosztów. Większość ankietowanych Polaków, Węgrów i Czechów uważa, że tego rodzaju zachowania są naganne. Zatrudnianie „na czarno” stosunkowo najczęściej skłonni są tolerować Polacy - co czwarty uważa ten sposób zdobywania pracy lub pracowników za usprawiedliwiony.

Tabela 7

Jak ocenił(a)by Pan(i) fakt zatrudnienia kogoś nieoficjalnie („na czarno”) w celu uniknięcia podatków i innych obciążeń zarówno pracodawcy, jak i pracownika? Czy:	Polska	Węgry	Czechy
	w procentach		
- należy to potępić, gdyż jest to oszukiwanie państwa	70	83	76
- należy to wybaczyć, gdyż podatki są za wysokie a zarobki za niskie	26	13	15
- należy to pochwalić jako przejaw zaradności życiowej	3	1	3
Trudno powiedzieć	1	3	6

★

★

★

Społeczeństwa trzech krajów z Grupy Wyszehradzkiej generalnie potępiają wykroczenia przeciwko prawu podatkowemu, jednak siła tego potępienia i - z drugiej strony - tolerancja dla poszczególnych działań niezgodnych z prawem jest zróżnicowana. Węgrzy w największym stopniu skłonni są przymykać oczy na zatajanie dochodów i uzyskiwanie nienależnych świadczeń socjalnych. Polacy ze szczególną wyrozumiałością traktują pracę „na czarno”, jednocześnie zaś znacznie częściej niż Czesi i Węgrzy uważają, że wyłudzenie świadczeń socjalnych jest naganne. Czesi w większym stopniu niż pozostali negatywnie oceniają ukrywanie dochodów przed fiskusem, natomiast Węgrzy najbardziej zdecydowanie potępiają praktyki nieoficjalnego zatrudniania pracowników.

Spośród obywateli trzech państw z Grupy Wyszehradzkiej Polacy w największym stopniu przekonani są o nadmiernym fiskalizmie swojego systemu podatkowego i w większości opowiadają się za obniżeniem podatków, nawet gdyby spowodowało to konieczność ograniczenia wydatków na potrzeby kraju. Za obniżeniem podatków optuje również przeważający odsetek Węgrów, natomiast ponad połowa Czechów akceptuje obowiązujący u nich system.

Polacy, Węgrzy i Czesi uważają, że w ich systemie podatkowym tolerowane są zbyt duże różnice w dochodach: obywatele najlepiej zarabiający płacą za niskie podatki, podczas

gdy podatnicy osiągający najniższe dochody - za wysokie. We wszystkich trzech krajach zdecydowanie dominuje postawa egalitarna i można sądzić, że poparcie zyskałyby działania zmierzające do większego zróżnicowania stawek podatkowych w zależności od osiąganego dochodu. Jeśli weźmiemy pod uwagę odsetki skrajnych opinii na temat podatków osób najlepiej i najgorzej zarabiających, to Polacy wykazują się większym egalitaryzmem niż Czesi i Węgrzy.

Na koniec warto jeszcze zauważyć, że zyskujący w Polsce popularność postulat obniżenia podatków, wbrew spotykanym w prasie interpretacjom², nie jest tożsamy z akceptacją obniżenia wszystkich podatków i np. likwidacją podatku progresywnego. Społeczne poparcie dla koncepcji obniżenia podatków od osób fizycznych ogranicza się wyłącznie do grupy o najniższych i średnich dochodach, natomiast co do osób o najwyższych dochodach - większość ankietowanych oczekuje raczej zwiększenia płaconych przez nie podatków. Zatem poparcie dla obniżenia podatków wynika nie tyle z większego zrozumienia mechanizmów rynkowych i praw rządzących gospodarką rynkową (w co niewątpliwie chętniej chciałoby się uwierzyć), ile przede wszystkim wiąże się z frustracjami związanymi z poczuciem zbyt niskich dochodów osiąganych przez najmniej i średnio zarabiających. Łączy się więc nie ze zrozumieniem długofalowych mechanizmów rozwoju gospodarczego (przekonaniem, że obniżenie podatków i zwiększenie dochodów przedsiębiorców będzie skutkowało wzrostem inwestycji i liczby miejsc pracy), ale z poczuciem finansowej deprivacji (lub jak kto woli biedy) wobec pełnego konsumpcyjnych pokus otoczenia oraz skłonnością do egalitaryzmu.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

² Por. na przykład artykuł P. Andrzejewskiego i J. Szczęsnego, *Podatkowa kontrrewolucja*, „Wprost” 17 X 99.

A N E K S

Tabela 1. Stan finansów państwa zależy od wysokości podatków wpływających do budżetu. Jak Pan(i) sądzi, czy należałoby: 1 - podwyższyć podatki, aby można było zwiększyć wydatki państwa na potrzeby kraju; 2 - nic nie zmieniać - pozostawić podatki i wydatki państwa na takim samym poziomie jak obecnie; 3 - obniżyć podatki, nawet gdyby spowodowało to konieczność ograniczenia wydatków państwa na potrzeby kraju

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	3	36	61	1096
Płeć				
Mężczyźni	3	38	59	519
Kobiety	2	35	63	576
Wiek				
18-24 lat	6	39	55	157
25-34	3	39	58	196
35-44	3	34	63	203
45-54	0	40	60	223
55-64	2	37	61	130
65 lat i więcej	1	29	69	187
Miejsce zamieszkania				
Wieś	3	34	63	405
Miasto do 20 tys.	2	37	61	135
20 - 100 tys.	4	35	61	189
101 - 500 tys.	0	42	58	194
501 tys.i więcej mieszk.	3	36	61	173
Wykształcenie				
Podstawowe	2	29	70	293
Zasadnicze zawodowe	2	39	59	335
Średnie	4	39	58	365
Wyższe	1	43	56	103
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	1	48	51	71
Prac.umysł.niż.szczebła	2	43	55	94
Pracownicy fiz.- umysł.	3	34	63	90
Robotnicy wykwalifikowani	3	43	54	121
Robotnicy niewykwalifik.	0	36	64	63
Rolnicy	0	42	58	61
Pracujący na własny rach.	8	29	63	42
Bierni zawodowo				
Renciści	1	26	73	130
Emeryci	1	34	65	212
Uczniowie i studenci	11	35	54	78
Bezrobotni	2	39	59	86
Gospodynie domowe i inni	3	29	68	47
Pracuje w:				
sferze budżetowej	3	46	51	97
sekt. państw. publicznym	3	41	56	86
sp. właśc. pryw. i państwa	0	39	61	98
sekt. pryw. poza rolnict.	2	37	60	221
prywatnym gosp. rolnym	1	44	55	80
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	2	29	69	148
276 - 399	2	33	64	135
400 - 549	3	37	60	242
550 - 799	2	36	62	165
Powyżej 799 zł	3	40	56	159
Ocena własnych war. mater.				
Złe	4	32	65	392
Średnie	2	36	62	495
Dobre	1	46	53	208
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	0	30	70	65
Raz w tygodniu	2	39	59	551
1-2 razy w miesiącu	4	41	56	155
Kilka razy w roku	4	29	67	223
W ogóle nie uczestniczy	4	35	61	101
Poglądy polityczne				
Lewica	4	37	60	309
Centrum	3	40	57	327
Prawica	1	37	62	231
Trudno powiedzieć	3	30	68	227

Tabela 2. Co sądzi Pan(i) o podatkach płaconych obecnie przez ludzi o wysokich, średnich i niskich dochodach? Czy są one za wysokie, mniej więcej takie, jakie powinny być, czy też są za niskie? Czy obecne podatki płacone przez ludzi o **wysokich** dochodach są:

	(%)				
	za wysokie	mniej więcej właściwe	za niskie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	26	53	9	1122
Płeć					
Mężczyźni	12	28	54	6	533
Kobiety	13	24	52	11	590
Wiek					
18-24 lat	17	27	47	9	160
25-34	18	24	50	8	198
35-44	14	26	55	6	208
45-54	10	31	52	8	225
55-64	5	37	50	8	132
65 lat i więcej	9	14	60	16	199
Miejsce zamieszkania					
Wieś	8	22	57	13	413
Miasto do 20 tys.	11	26	59	5	136
20 - 100 tys.	15	26	50	9	196
101 - 500 tys.	11	31	50	8	201
501 tys.i więcej mieszk.	24	28	43	5	177
Wykształcenie					
Podstawowe	8	17	61	14	307
Zasadnicze zawodowe	7	28	55	10	336
Średnie	18	28	48	6	372
Wyższe	25	35	38	2	108
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	26	32	39	4	73
Prac.umysł.niż.szczebla	19	37	40	4	95
Pracownicy fiz.-umysł.	13	19	54	14	91
Robotnicy wykwalifikowani	8	30	56	6	122
Robotnicy niewykwalifik.	12	37	46	5	65
Rolnicy	10	19	56	15	62
Pracujący na własny rach.	24	30	40	6	42
Bierni zawodowo					
Renciści	10	24	53	13	133
Emeryci	10	23	56	11	222
Uczniowie i studenci	15	28	51	5	83
Bezrobotni	1	18	69	12	87
Gospodynie domowe i inni	17	18	58	7	47
Pracuje w:					
sferze budżetowej	13	30	51	6	100
sekt. państw.,publicznym	21	36	42	2	87
sp. własc. pryw. i państwa	9	36	49	6	99
sekt. pryw. poza rolnict.	18	29	45	8	222
prywatnym gosp. rolnym	9	19	63	9	81
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	13	15	65	7	150
276 - 399	9	26	53	11	138
400 - 549	9	27	57	8	248
550 - 799	13	32	48	6	170
Powyżej 799 zł	24	33	40	3	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	21	59	10	402
Średnie	12	26	54	8	504
Dobre	19	34	38	9	216
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	15	56	15	68
Raz w tygodniu	9	27	54	10	565
1-2 razy w miesiącu	16	23	54	8	159
Kilka razy w roku	13	30	51	6	228
W ogóle nie uczestniczy	26	24	44	6	101
Poglądy polityczne					
Lewica	10	30	55	5	314
Centrum	13	31	50	6	333
Prawica	14	23	56	6	235
Trudno powiedzieć	13	17	49	20	237

Tabela 3. Co sądzi Pan(i) o podatkach płaconych obecnie przez ludzi o wysokich, średnich i niskich dochodach? Czy są one za wysokie, mniej więcej takie, jakie powinny być, czy też są za niskie? Czy obecne podatki płacone przez ludzi o niskich dochodach są:

	za wysokie	mniej więcej właściwe	za niskie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	91	6	0	3	1122
Płeć					
Mężczyźni	90	7	0	3	533
Kobiety	92	4	1	3	590
Wiek					
18-24 lat	89	9	0	2	160
25-34	92	6	0	2	198
35-44	95	3	1	1	208
45-54	89	7	1	3	225
55-64	95	1	0	4	132
65 lat i więcej	87	5	0	7	199
Miejsce zamieszkania					
Wieś	92	3	0	5	413
Miasto do 20 tys.	91	6	1	2	136
20 - 100 tys.	90	6	1	2	196
101 - 500 tys.	90	8	0	2	201
501 tys.i więcej mieszk.	90	8	0	2	177
Wykształcenie					
Podstawowe	92	1	0	6	307
Zasadnicze zawodowe	93	5	1	1	336
Średnie	91	7	0	2	372
Wyższe	82	16	0	1	108
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	84	15	1	1	73
Prac.umysł.niż.szczębla	94	4	0	2	95
Pracownicy fiz. - umysł.	87	10	1	2	91
Robotnicy wykwalifikowani	90	5	3	2	122
Robotnicy niewykwalifik.	91	9	0	0	65
Rolnicy	92	1	0	7	62
Pracujący na własny rach.	87	13	0	0	42
Bierni zawodowo					
Renciści	87	5	1	7	133
Emeryci	92	4	0	4	222
Uczniowie i studenci	97	3	0	0	83
Bezrobotni	96	2	0	2	87
Gospodynie domowe i inni	92	2	0	6	47
Pracuje w:					
sferze budżetowej	87	12	1	1	100
sekt. państw., publicznym	93	5	2	0	87
sp. właśc. pryw. i państwa	89	8	1	2	99
sekt. pryw. poza rolnict.	89	9	0	2	222
prywatnym gosp. rolnym	97	0	0	3	81
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	95	3	0	2	150
276 - 399	92	4	0	4	138
400 - 549	92	5	1	2	248
550 - 799	91	6	1	2	170
Powyżej 799 zł	88	11	0	1	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	92	5	0	3	402
Średnie	93	4	1	2	504
Dobre	84	12	0	5	216
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	93	1	1	5	68
Raz w tygodniu	92	4	1	3	565
1-2 razy w miesiącu	92	5	0	3	159
Kilka razy w roku	87	9	0	4	228
W ogóle nie uczestniczy	90	8	0	1	101
Poglądy polityczne					
Lewica	94	5	0	2	314
Centrum	92	5	1	1	333
Prawica	91	7	0	1	235
Trudno powiedzieć	86	5	0	9	237

Tabela 4. Co Pan(i) myśli o przypadkach zatajania przez ludzi części swych zarobków w celu zmniejszenia płaconych podatków? Czy: 1 - należy to potępić, gdyż jest to oszukiwanie państwa; 2 - należy to wybaczyć, gdyż podatki są za wysokie, a zarobki za niskie; 3 - należy to pochwalić jako przejaw zaradności życiowej (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	30	5	1	1121
Płeć					
Mężczyźni	64	28	6	1	533
Kobiety	64	31	3	1	589
Wiek					
18-24 lat	49	41	8	1	160
25-34	56	39	5	0	198
35-44	62	33	4	1	208
45-54	68	27	5	1	225
55-64	73	22	4	1	132
65 lat i więcej	78	17	2	3	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	63	30	6	1	412
Miasto do 20 tys.	69	28	2	1	136
20 - 100 tys.	63	29	4	3	196
101 - 500 tys.	61	35	2	1	201
501 tys.i więcej mieszk.	68	27	5	0	177
Wykształcenie					
Podstawowe	65	30	3	1	306
Zasadnicze zawodowe	59	34	6	0	336
Średnie	69	26	4	1	372
Wyższe	61	29	6	4	108
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	63	28	8	1	73
Prac. umysł. niż. szczebla	69	28	2	1	95
Pracownicy fiz. - umysł.	52	43	4	1	91
Robotnicy wykwalifikowani	64	32	4	0	122
Robotnicy niewykwalifik.	58	33	9	0	65
Rolnicy	67	26	7	0	62
Pracujący na własny rach.	53	47	0	0	42
Bierni zawodowo					
Renciści	65	28	4	2	132
Emeryci	79	16	2	3	222
Uczniowie i studenci	56	34	7	2	83
Bezrobotni	52	39	9	0	87
Gospodynie domowe i inni	62	35	1	2	47
Pracuje w:					
sferze budżetowej	61	33	4	2	100
sekt. państw., publicznym	74	24	2	0	87
sp. właśc. pryw. i państwa	74	23	3	0	99
sekt. pryw. poza rolnict.	51	41	7	1	222
prywatnym gosp. rolnym	67	25	8	0	81
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	58	38	4	0	150
276 - 399	62	31	6	1	138
400 - 549	67	26	5	2	248
550 - 799	74	23	2	1	170
Powyżej 799 zł	71	26	3	1	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	64	31	3	2	401
Średnie	66	28	5	1	504
Dobre	61	33	5	1	216
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	70	22	5	3	68
Raz w tygodniu	69	27	2	1	565
1-2 razy w miesiącu	59	34	6	0	158
Kilka razy w roku	54	36	9	1	228
W ogóle nie uczestniczy	65	32	3	0	101
Poglądy polityczne					
Lewica	60	32	7	1	314
Centrum	68	28	3	1	333
Prawica	69	27	3	1	235
Trudno powiedzieć	62	32	4	2	237

Tabela 5. Jak ocenił(a)by Pan(i) fakt zatrudnienia kogoś nieoficjalnie ("na czarno") w celu uniknięcia podatków i innych obciążeń zarówno pracodawcy, jak i pracownika? Czy: 1 - należy to potępić, gdyż jest to oszukiwanie państwa; 2 - należy to wybaczyć, gdyż podatki są za wysokie, a zarobki za niskie; 3 - należy to pochwalić jako przejaw zaradności życiowej (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	70	26	3	1	1121
Płeć					
Mężczyźni	69	27	3	1	533
Kobiety	71	25	2	2	589
Wiek					
18-24 lat	60	37	3	0	160
25-34	69	25	5	1	198
35-44	70	27	3	1	208
45-54	71	27	2	0	225
55-64	73	23	1	2	132
65 lat i więcej	76	19	2	3	198
Miejsce zamieszkania					
Wieś	67	28	3	1	412
Miasto do 20 tys.	73	24	1	1	136
20 - 100 tys.	67	27	5	2	196
101 - 500 tys.	72	27	1	0	201
501 tys.i więcej mieszk.	75	22	2	1	177
Wykształcenie					
Podstawowe	67	29	2	2	306
Zasadnicze zawodowe	67	30	3	0	336
Średnie	75	21	3	1	372
Wyższe	74	24	1	1	108
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	70	28	1	1	73
Prac.umysł.niż.szczebla	83	14	1	2	95
Pracownicy fiz.-umysł.	68	27	4	1	91
Robotnicy wykwalifikowani	67	30	3	0	122
Robotnicy niewykwalifik.	69	30	1	0	65
Rolnicy	71	20	9	0	62
Pracujący na własny rach.	69	31	0	0	42
Bierni zawodowo					
Renciści	66	32	1	2	132
Emeryci	77	18	3	2	222
Uczniowie i studenci	54	42	4	0	83
Bezrobotni	68	27	4	1	87
Gospodynie domowe i inni	67	31	1	2	47
Pracuje w:					
sferze budżetowej	71	25	2	2	100
sekt. państw.,publicznym	77	22	1	0	87
sp. właśc. pryw. i państwa	76	22	2	0	99
sekt. pryw. poza rolnict.	67	30	2	1	222
prywatnym gosp. rolnym	71	22	7	0	81
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	67	29	1	2	150
276 - 399	69	24	6	1	138
400 - 549	69	28	2	1	248
550 - 799	74	22	1	2	170
Powyżej 799 zł	77	20	2	1	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	69	28	2	1	401
Średnie	72	24	3	1	504
Dobre	68	29	1	2	216
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	78	17	2	3	68
Raz w tygodniu	74	24	1	1	565
1-2 razy w miesiącu	65	31	3	1	158
Kilka razy w roku	60	34	5	2	228
W ogóle nie uczestniczy	72	22	5	1	101
Poglądy polityczne					
Lewica	66	31	4	0	314
Centrum	71	24	4	1	333
Prawica	77	22	1	0	235
Trudno powiedzieć	67	28	1	4	237